

Література

1. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2021, 443 с.
2. Довідка з державної статистичної звітності про наявність земель та розподіл їх за власниками земель, землекористувачами, угіддями (за даними форми 6-зем). Тернопільська область (у розрізі адміністративних районів). Тернопіль: Головне управління Держземагентства Тернопільської області, 2016.
3. Земельні угіддя та їх класифікація. URL: <https://kegt.rshu.edu.ua/images/dustan/ORZR2.pdf>
4. Купчинецька територіальна громада. URL: <https://kup.gov.ua/>
5. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 272 с.
6. Переліки ПЗФ по територіальних громадах області. URL: <https://ecology.te.gov.ua/prirodno-zapovidnij-fond/merezha-pzf/>

Павловська Тетяна Сергіївна,

кандидат географічних наук,

*доцент кафедри фізичної географії Волинського національного
університету імені Лесі Українки, м. Луцьк*

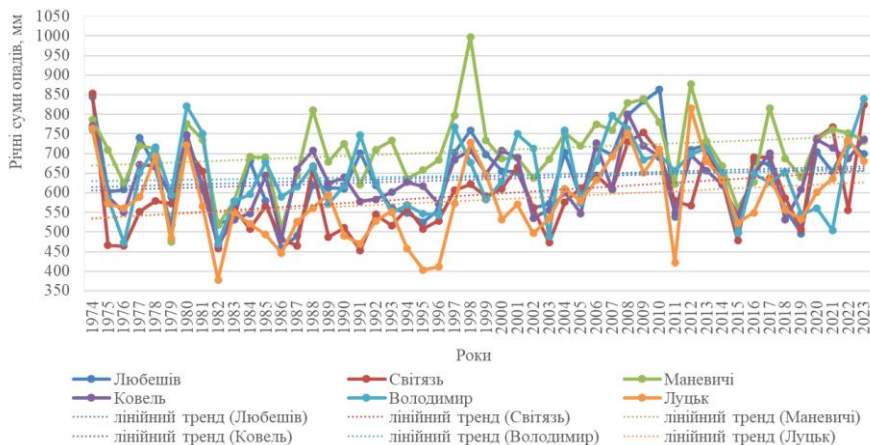
ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН КІЛЬКОСТІ ОПАДІВ У ХОЛОДНИЙ І ТЕПЛИЙ ПЕРІОДИ РОКУ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Кількість і просторово-часова мінливість випадання опадів є головними чинниками формування режиму зволоження території, від яких, своєю чергою, залежать її гідрологічний і гідрогеологічний режим, характер зволоження ґрунтів, розвиток біоти, вміст домішок у повітрі та інші важливі екологічні й кліматичні параметри. Дослідження режиму випадання опадів на території України за час інструментальних спостережень указують на тенденцію їх зростання в більшості регіонів у кінці ХХ – на початку ХХІ ст. на 7–10 % відносно кліматичної норми. Заодно, є регіони, де кількість опадів залишалась у

межах норми або дещо зменшилася [3, с. 62]. До прикладу, у степовій частині країни виникає загроза збільшення кількості й частоти посух [8, с. 79]. За оціночними звітами МГЕЗК [1] у помірних широтах Європи до кінця XXI ст. прогнозується приріст річних сум опадів у діапазоні 0,5–1,0 % на десятиріччя щодо кліматичної норми внаслідок зростання випаровуваності у зв'язку зі значними площами водного дзеркала на планеті та підвищенням температури приземного шару повітря й земної поверхні [3, с. 62, 63].

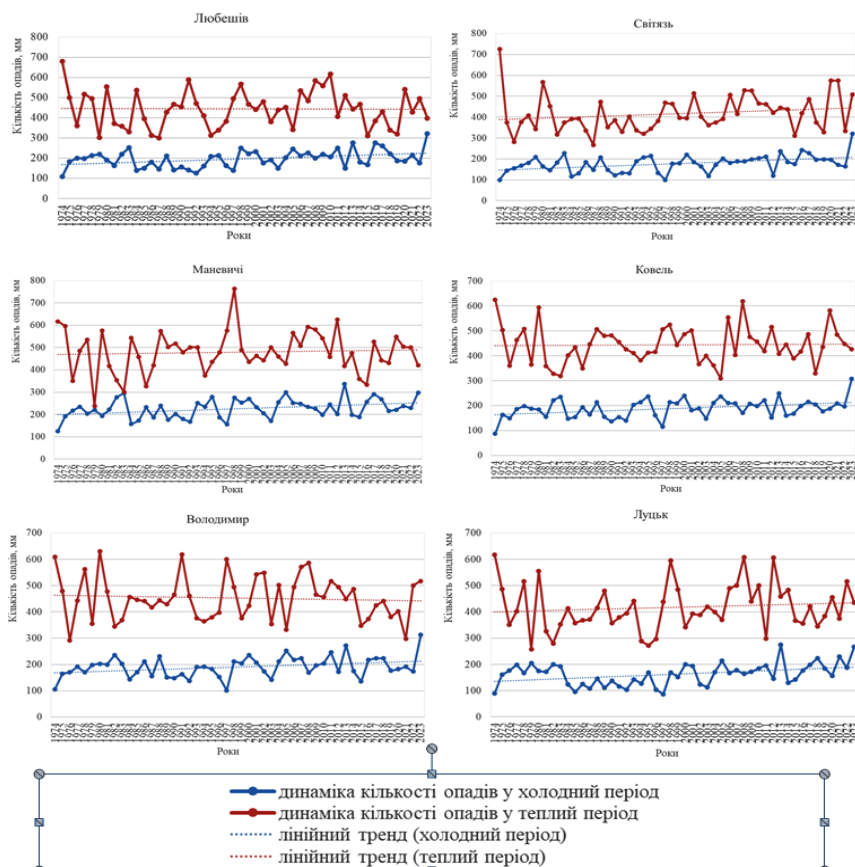
Метою нашого дослідження є з'ясування тенденцій змін кількості опадів холодного й теплого періодів року у Волинській області впродовж останніх 50-ти років (1974–2023 рр.). Статистичну базу цих наукових вишукувань склали фондові дані Волинського обласного центру з гідрометеорології (далі – ВОЦГМ) по усіх 6-ти метеостанціях (далі – МС) краю. Інтерпретація даних була здійснена з використанням графічного та математико-статистичних методів. Оцінювання статистичної значимості трендів коливань сум опадів виконувалася за методикою [2, с. 32]. Здійснене дослідження є одним із аспектів вивчення нами погодно-кліматичних умов території Волинської області та режиму зволоження зокрема, результати чого опубліковані в працях [4–7].

Лінійні тренди коливань річних сум опадів на всіх метеостанціях Волинської області демонструють тенденцію до їх зростання з плином часу (мал. 1).

Мал. 1. Багаторічна (1974–2023 рр.) динаміка змін річних сум опадів на метеостанціях Волинської області (побудовано автором за даними ВОЦГМ)

Така ж тенденція змін кількості опадів характерна і для холодного періоду року (лінійні тренди при цьому є статистично значущими) (табл. 1). У теплий період року в регіоні теж помітне зростання кількості опадів, за винятком МС Любешів і МС Володимир. Але зміни сум опадів за квітень–жовтень є статистично незначущими (див. табл. 1).

Мал. 2. Багаторічна динаміка коливань сум опадів холодного і теплої періодів року на метеостанціях Волинської області (побудовано автором за даними ВОЦГМ).

Таблиця 1

Оцінка значущості лінійних трендів коливань кількості опадів у холодний і теплий періоди року на метеостанціях Волинської області упродовж 1974–2023 рр.

Період року	Рівняння тренду	R^2	R	σ_R	$2\sigma_R$	Статистична значимість тренду
<i>МС Любешів</i>						
Холодний період	$y = 1,1626x + 166,75$	0,1509	0,388	0,121	0,243	значимий
Теплий період	$y = -0,1006x + 446,17$	0,0003	0,017	0,143	0,286	незначимий
<i>МС Світязь</i>						
Холодний період	$y = 1,2339x + 145,67$	0,1922	0,438	0,115	0,231	значимий
Теплий період	$y = 1,1516x + 386,95$	0,0367	0,192	0,138	0,275	незначимий
<i>МС Маневичі</i>						
Холодний період	$y = 1,0729x + 198,7$	0,1284	0,358	0,125	0,249	значимий
Теплий період	$y = 0,4272x + 468,43$	0,0043	0,066	0,142	0,284	незначимий
<i>МС Ковель</i>						
Холодний період	$y = 1,0071x + 162,82$	0,1484	0,385	0,122	0,243	значимий
Теплий період	$y = 0,1254x + 441,3$	0,0006	0,024	0,143	0,286	незначимий
<i>МС Володимир</i>						
Холодний період	$y = 0,904x + 167,25$	0,1099	0,332	0,127	0,254	значимий
Теплий період	$y = -0,4066x + 463,05$	0,005	0,071	0,142	0,284	незначимий
<i>МС Луцьк</i>						
Холодний період	$y = 1,1313x + 134,13$	0,1498	0,387	0,121	0,243	значимий
Теплий період	$y = 0,6902x + 399,36$	0,0127	0,113	0,141	0,282	незначимий

Висновки. Тенденції змін річних і сезонних сум опадів у Волинській області відповідають прогнозам зміни поля опадів у західній частині України впродовж XXI сторіччя [3, с. 69–70]. Результати здійсненого дослідження підтверджують імовірне вирівнювання кількості опадів холодного й теплого періодів року в подальшому внаслідок їх збільшення в листопаді–березні й зменшення в квітні–жовтні.

Література

1. IPCC, 2022: Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. Hans-O.

Portner, Debra C Roberts, Christopher H. Trisos, Nicholas P. Simpson. 383 р.

URL:
https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/downloads/report/IPCC_AR6_WGII_SummaryVolume.pdf

2. Звіт про науково-дослідну роботу проведення просторового аналізу змін водного режиму басейнів поверхневих водних об'єктів на території України внаслідок зміни клімату. 2013. 228 с.

3. Краковська С. В., Паламарчук Л. В., Гнатюк Н. В., Шпиталь Т. М., Шедеменко І. П. *Геоінформатика*. 2017, № 4 (64). С. 62–74.

4. Павловська Т. С. Географія Волинської області: навч. посіб./за ред. проф. І. П. Ковальчука. Луцьк: Вежа-Друк, 2019. 212 с.

5. Павловська Т. С., Білецький Ю. В., Валянський С. В. Просторовий розподіл і режим випадання атмосферних опадів у Волинській області. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика». 2024. Вип. 3. С. 13–23. DOI <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2024.3.02>

6. Павловська Т. С., Кондратчук О. В., Михалюк А. М., Ройко С. Р. Режим випадання опадів на метеостанції Луцьк упродовж 2001–2022 рр. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realtà domestiche*: Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della VI Conferenza scientifica e pratica internazionale, Bologna, 15 novembre, 2024. Bologna-Vinnytsia: Associazione Italiana di Storia Urbana & UKRLOGOS Group LLC, 2024, 385–390. DOI 10.36074/logos-15.11.2024.085

7. Павловська Т. С., Фенко В. О., Мельничук І. І. Режим випадання атмосферних опадів на метеостанції Любешів. *Сучасна наука та освіта Волині: зб. матеріалів наук.-практ. онлайн-конф.* (м. Луцьк, 20 листопада 2020 р.)/упоряд., голов.ред. О. Ю. Ройко. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. С. 185–186.

8. Решетченко С., Слащова І. Динаміка місячної кількості атмосферних опадів на території Харківської області. *Проблеми безперервної географічної освіти і картографії*. Харків: [б. в.], 2019. Вип. 29. С. 78–86.